

Tisztelt Szerkesztőség!

Örömmel vesszük, hogy januárban a Magyar Nemzet három esetben is foglalkozott az MTA Nyelvtudományi Intézetének az utónév-engedélyezéssel kapcsolatos szakvéleményezési tevékenységével. Sajnálattal tapasztaltuk azonban, hogy mindegyik cikkben több súlyos tárgyi tévedés van, amelyek bizonytalanságot kelthetnek az olvasókban az utónévadás gyakorlatát illetően és az Intézet szakmai tevékenységét is rossz fényben tüntetik fel.

A) Hanthy Kinga *Eperkék* (Magyar Nemzet 2014. január 11. 40. oldal) című írásában szerepelnek az alábbi kijelentések:

1. „Messze vagyunk már attól, amikor Magyar Tudományos Akadémia szakbizottságához kellett fordulni engedélyért, ha gyermekünket különleges névvel kívántuk feldíszíteni.”

Ez az állítás minden alapot nélkülöz. Változatlanul érvényes ugyanis az a jogszabályi előírás (1. alább), amely szerint, ha valaki olyan nevet kíván gyermekének adni, amely nem szerepel az utónévjegyzékben, akkor azt hivatalosan a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumban kell kérvényeznie. Ezt követően a KIM illetékes osztálya kér szakvéleményt a név anyakönyvezhetőségéről az MTA Nyelvtudományi Intézettől, majd az ott működő Utónévbizottság szakmai véleményt készít, amely alapján javasolja vagy nem támogatja a név anyakönyvezését. Az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló és a Magyarországon élők névviselését szabályozó 1982. évi 17. törvényerejű rendelet 30.§-ának (5) bekezdése ezt mondja ki: „Amennyiben a szülők által választott utónév nem szerepel az utónévjegyzékben, a Magyar Tudományos Akadémia nyilatkozik a kért utónév anyakönyvezhetőségéről.”

2. „Jelen jogállás szerint kizárólag az anyakönyvvezetőt kell meggyőzniük a szülőknek arról, hogy bejegyezze a legfurcsább keresztnévet is.” – Ez is teljesen félrevezető, téves megállapítás, hiszen a fent idézett rendelet ma is érvényben van. Az Intézetben működő Utónévbizottság egyébként az érvényben levő jogszabályokra, a névadási hagyományainkra valamint más országok névadási joggyakorlatára épülő szakmai alapelvek szerint dönt. Ezeket a jogszabályokat és az alapelveket közzétettük az alábbi oldalon: <http://www.nytud.hu/oszt/nyelvmuvelo/utonevek/alapelvek.html>.

3. „A mai szabályozatlanságban már az is nagy szó, ha legalább a név nemében sikerül egyezsége jutni.” Az állítás azt sugalmazza, mintha az utónév-engedélyezés terén valamilyen szabályozatlanság lenne. Ezzel szemben, amint bemutattuk, az utónévadás nem jellemzi semmiféle szabályozatlanság. A nemeknek megfelelő névadást a fent idézett jogszabály 30. §-ának (4) bekezdése szabályozza: „Anyakönyvezni a szülők által meghatározott sorrendben legfeljebb két, a gyermek nemének megfelelő utónevet lehet a Magyar Tudományos Akadémia által összeállított utónévjegyzékből.”

4. „Ezért aztán az Akadémia a rendszerváltoztatáskor feloszlott helyett most ismét névnapbizottságot alakított, amelynek tagja lesz...” – A mondat első fele tárgyi tévedés. A szerző összekeveri az utónév-engedélyezés gyakorlatát a névnapok kijelölésével, amely kérdés egyáltalán nem névtani ügy, és ily módon nem tartozik az MTA Nyelvtudományi Intézet illetékességébe. A – pontosabb nevén – Naptári Bizottság nem is az Akadémia kezdeményezésére jött létre: a 2013 nyarán alakult Naptári Bizottság működéséhez az Intézetnek semmi köze. E bizottság tagja nyelvész, néprajzos, néprajzos-nyelvész és egyháztörténész, akik társadalmi megbízásból, fizetség nélkül végzik a munkát. Az Intézetből egyébként egy munkatárs tagja ennek a bizottságnak. A bizottság éppen azért áll

sokféle területről érkező szakemberekből, hogy megfontolt legyen majd a névnapok meghatározása.

5. „...a közhiedelemmel ellentétben semmi köze nincs a régi magyar névadáshoz, íróasztal mellett alkották meg őket a XX. században, jó esetben olyan földrajzi névből, amely személynévi eredetű. Olyan régi magyar név, mint Harsány vagy Szalajka soha nem volt.”

Az itt olvasható állítás is több tekintetben valótlan. Munkatársaink nem „alkotnak” neveket, sem íróasztal mellett, sem egyéb módon. Tevékenységük a szülők javaslataira reagál, tehát alapvetően a szülők mindenkori igényei határozzák meg azon nevek körét, amelyeket a bizottság a rendelkezésre álló hiteles források alapján véleményez. A bejegyzésre javasolt nevek esetében mindig van hiteles bizonyítéka a név létezésének. Az újságíró által említett Harsány név feltehetően mint tulajdonságnév szerepelhetett a régi, egyelemű személynevek között. Ennek a névnek a bejegyzési javaslata már régóta a listán szerepel. A Szalajka névalak meg sehol nem található a névlistáinkban, nem tudjuk, honnan vette a szerző, hogy ez név lenne, és főleg anyakönyvezhető név.

B) Vass-Garay Dorka *Dömper, Radiátor, Jacuzzi, Szivárvány kizárva* (Magyar Nemzet 2014. január 16. 6. oldal) című írásnak már a címe is téves és félrevezető. Az itt felsorolt nevek közül egyedül a Szivárvány nevet kérvényezték, a többit soha, senki. A Jacuzzi kimondottan az újságíró kitalálása.

A cikkben a szerző sajnálatosan összekeveri az Utónévbizottság és a Naptári Bizottság tevékenységét. Az MTA Nyelvtudományi Intézetében működő Utónévbizottság feladata az új névjavaslatok szakvéleményezése a fent hivatkozott jogszabály alapján. Ismételten felhívjuk a figyelmet, hogy a közvélekedéssel ellentétben az MTA Nyelvtudományi Intézet nem engedélyez vagy tilt bizonyos neveket. Az engedélyek kiadása a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium jogköre.

A fenti 4. pontban említett Naptári Bizottság, amelynek a cikkben említett nyelvész is tagja, szakmai alapon igyekszik azoknak a neveknek névnapot keresni, amelyeknek nincs, illetve ez a bizottság javasolta az általános nevek napját, amely a nevezett írásban is benne volt. Nem céljuk tehát, hogy minden névnek legyen névnapja.

A cikkel kapcsolatban szeretnénk megjegyezni, hogy a Raátz Judit kolléganőnkkel telefonon készített interjút a szerző nem küldte el neki ellenőrzésre. Munkatársunk e-mailben kérte Liszkay Gábor főszerkesztőtől a cikkben megjelentek korrigálását, de erre a levelére nem kapott választ.

C) Pihál György *Aglientek jönnek, Sztavrulák* (Magyar Nemzet 2014. január 17. 7. oldal) című glosszájában a két bizottság összekeverése tovább folytatódik, itt már arról van szó, hogy a nevekről nyelvész, néprajzos, teológus dönt: „Előfordul, hogy a nyelvészt, néprajzkutatót és teológust is foglalkoztató brigádnak még....”

A cikkben itt már megjelennek mint elutasított nevek az előző napi cikk címében felsoroltak: *Dömper, Radiátor, Jacuzzi*.

„néhány példa a közelmúltból: Sztavrula, Gaura, Aglent, Airton” – téves a nevek felsorolása, mert közülük a legtöbb már több éve az adható nevek között szerepel.

Reméljük, hogy a fenti tájékoztatásunkkal sikerült tisztázni mindazt a zavart, amelyet a fenti cikkekben szereplő téves információk kelthettek az olvasókban és különösen a szülőknél.